

SYNOPSIS,
CHRONOLOGIÆ
FINNONICÆ,
RYTHMICA

Eli

Ahan Lieto /

Suomenmaan menoist ja v
scost/ erinomaisest Suomen Dispost.
cungin Cuningan ajall/
Lyhykäisijn rymein coottu

à

LAURENTIO PETRI Ab: Præp:
& Pastore Tamm.

Syr. 44.

Kiittäätäm cunnialisia Wiehiä/ ja meidäm Jsiäm/hy
tä toisens jälteen. Wronda cunnialist thōtä on Her
ta tehnyt heidän cansans. He owat jaloia töitä tehe
net. He owat caieki aicanans. ollet kütettäwät/ ja
niincauwan cuin he elit/ suures cunnias pidemyt. He
owat rauhas haudatut/ myetta heidän nimens pysy
jäncaiekiest.

L U X U S A /

Wastudest prändätty Johan Winterildä/
Cuning:da Wookr:da Wuonna 1684.

Anno
Christi
1150.
Rex
Specia
102.
S. Eric.

Sispa suuri Suomenmaalle
 Davix pandu pacanoille
 1. Henrick ensin Engelandist/
 Sepä seurais tänne Ruokist
 Tortiat Eric Cuningasta
 Suomeen silloin culterwaista;
 Se sit Suomes Cansaa casti/
 Suomalaiset Uscoon saatti.
 Jota Pacanat pahay panit/
 Taca ajoit/ tyhmäst tapoit.

1151.
Caro-
lus VII.
Canu-
sus.

Sihen saan sitte ainian
 Toimitt Jumal toiset pian.
 2. Her Rodolph Wästgötin Maalda
 Opett sitten Suomen Saarta/
 Cuurilaisild Jangix wietin/
 Cuurinmaalla cuoliar lyötin.

1178.
Suerch.
III.

3. Colmas Her Folquinus Ruokist.
 4. Neljäs Thomas Engelandist.

Ericus X
Jobä. I.
Ericus
XI.

5. Cosca Wuotta sata cului
 Sitt cuin Suomen Usco tuli/
 Birger Järli jalo Heria
 Samoisi se Suomeen kerzan/
 Samois Hämesen Huowinensa/
 Woitti Hämen Jouckoinensa:
 Pacanat siel caieki käänsi.
 Uscoon otial Opill wäänsi;

1249.

Hämeen Einman lujan rakens /

- Johon jällen jätti Wätens/
 Coht sitt Ruokisa perusti
 Suuren Stockholmin kirjusti.
 5. Sitt Pisspan oli Wästgötist
 Bero 6. Nijn Ragvald Östgötist.
 He Rändamäel Haudattin/
 Eusa Duomiokirkko pidettin.
 7. Her Catillus Westgötist taas
 Oli Pisspana Suomen Maas. *Magn.
 Ladu-
 lääs.*
 8. Sitt Her Johan Sigtunaasta/
 Wietin Upsalaan Suomesta.
 9. Maunus sitten siirni sian/
 Euta caicki kirjiti hän/
 Ruscol syndyn Pissa Suomeen / *Birgē-
 rus.*
 Cosca wihdni vieras Tuoneen/
 Wnicangarell cannettin /
 Turcuun ensimmäis haudattin/
 Tortil tain Pisspan ajalla
 Woitti caicki Carjanmaalla;
 Caicki oikian Uscoon käänsi / *1293.*
 Wiburihin linnan wäänsi.
 10. Tuli taas Turcuun Her Ragvald,
 Niwan oppen Ahwenan Maald;
 Jonga ajal Wendläisild /
 Häpiällä häynnäisild
 Turcu tuhille poltettin/
 Kirkko tiwinen poljettin. *1318.*
 11. Sitt Her Bengti Upsalasta. *Magn.
 Smeel.*
 12. Jäl Her Hemming samast maasta.

- Albert.* 13. Nijn Her Henrick Herman huoneft.
 1370. 14. Johannes Petri jäll Suomest.
obiit. 15. Johan Westphali Turusta/
 1374. 0-
biit. 16. Bero Balcki Wehmalainen
Marg. 17. Maunus Tarvast Mynämäest/
 1412. ob.
 1412. 17. Maunus Tarvast Mynämäest/
Ericus Hywin syndyn htwäst Wäest;
 XIII. Tästä Parvi paljo piti/
Christ. Cuningas cans tätä kätti.
Carol9. Suomell suurex Hywnderi
 VIII. Pnsni Pispana wanhaxi.
 1452. 18. Mestar Oloff saawui sian
 1450. Pjckion Rungioft Pispan Tilan/
Christ. Hywi tötä paljo teki/
 I. Cura cuollute kätti Wäki.
 1460. 19. Sitte Mestar Conrad Biki/
Steno Joca Opis oli wisi/
Sture. Uuiniemen Ateleista/
Gub. Turun Linnan turwaista.
Regn. 20. Mestar Maunus Särkilahdest/
 1489 ob. Suomen htwäst Herastwäest/
 1489. Nlösdet ylimmäisild/
Johän. Uina kättet alimmaisild.
 II.
 1500. 21. Mestar Lauris Suuripää
Svanto Turculainen wiskas tämä
Sture. Hiljapens cans caickein oli/
Gub. Juuri Jumalifest cuoli.
Regn.
 1507.

22. Mestari Johan Parasilta/
 Sanoi pian Häisi Ilda/
 Cutta Pala Rindaan painui/
 Huikia tuttin Calman Haju.
 23. Her Urwei Kurki Laucosta/
 Syndynyt suurest Sugusta /
 Oli Pispan orjan ajall/
 Cosca Juuti julmal tawall
 Rhösti Ruokhin/ rhösti Suomen/
 Jumal costi Juutin Juonen.
 Nämät caick' ehk Cansaa castit/
 Pawist cuiteng erimästä estit;
 Enä paha palwelit Pawi/
 Quin oikiasit Opist otit wari.
 Nyt olcon Rätös Jesuxen/
 Joca lähet Lutheruxen.
 Sepä Opin selwäst selitt
 Pawin exrist meit erit':
 Ehk se saarnais Saarlaisill/
 Culkip Sana Suomalaisill.
 Quin tuli cuuluis Cuningas/
 Gösta suur Ruokhin Ruhtinas /
 Se samoit Juutin juonen raan/
 Wapahit waiwast Suomen-Maan/
 Opin saatt oikian Maacundans/
 Saarnajat selwät Seuracundans;
 Pawist pahast Ruokolaisset
 Selit sekä Suomalaisset /
 Ulin Apostolein Saarnalla/

1507.

1510.

1510.

Stē.St.
junior

R. G.

Christi
ernus. II

Tyrānus

1521.

D. Lu-
therus.

1517.

Gusta-
vus I.

1522.

Katt

Ratt' Lutheruxen tarwalla.

Cutta Wuotta cuusi cului /

1528.

24. Her Martin Skytt Piipax tuli ;

Hämesä se Udel asui /

Gonga Poica Papij paisui.

Waan jo ennen ensimmäissä

Lutheruxen Oppi tässä

1522.

Westar Pietar Särtilahdest

(Joc' oli tullut Saxast Nahdes)

Dikein opetti Turusa)

Kylis/ Kircois ja Schouluisa /

Ettei Paawi palwellaisi ;

Wut' ain' Jesust' muistetaisi.

Ja cose ike Piipa tuli /

Jot' wanha ja nuori cuuli /

Sepä Pawist perät eroitt

Kuobis/ Suomes Kirkon menot.

Tai Lutheruxen tarwalla /

Räski mesut Isänmaalla /

Latinan Laulut pojes hajot /

Mungit/ Nunnat ulossamot

Saarnans läbett Suomalaisill /

Hämäläisill/ Carjalaisill /

Kiittä Jesust' Uitin Kielell /

Eikä kändä Pawin Tiellä.

Piti waarin Kircoist/ Schouluist /

Menoist pyhist/ Luguist/ Lauluist /

Cahdeyan caunist Nuorucaista

Waliz Turust / Wäburista /

Maille muille matcustaman/
Mestareixi menestymän /
Tarper suurex Suomalaisill /
Nispan cuitengin culutuxill.
Cosca caicki caunist sääsi/
Lepoon sitte wihmein pääsi. 1550.

25. Mestar Michel Agricola
Syndyn ulias Udellmaalla/
Turun Schoulumestarix säättin / 1538.
Sytä wihmein Nispar wäättin / 1554.

Suomex Kirjoi käänsi Pránttijn
Joist on Nsi Testamenti
Psalmi: Rucous: Käsi Kirja /
Joit oppiman ole wirjä.

Cosca Wenäjälä palais/
Nicaifeld täälä pojex halais. 1557.

26. Riensi Ruokist Mestar Petrus, 1558.

Ljald nimeldä Follingus,
Sepä Suomes hnwär luultin/
Jopa cohta pahar cuultin:

Tätä Cansa se cadetti/
Uitwan paljon ain ahnetti.
Cuin pääl cauwan cannettin/
Wirca toisell annettin;

Ericus

XIV.

Jona Wuonn' Weljeret sodit/
Eric! Johan yhten otit.

1563.

27. Paulus Juusten jalo Nies/
Turun/ Wäburin tatwat ties;

1563. Turcuun tai Wihburist tuli/
 1554. I. Cusa Hispana ensimmäis oli.
 Johan- Wenäjäl waeldaan pandin/
 nes III. Cusa pahoin canſa mendin :
 Wuotta colme fangiutta
 Kärsei cotwa angarutta.
 Tuli tai wihmein Turcuhun
 1576. Cuoli siellä ſitt Sulcuhun.
 1580. Sitt oli ſuuri Yſkäwuosi/
 Jona monda Suomes cuolt.
 1583. 28. Sitte Piſpa Laitilaſta/
 Papin Poica Pappilaſta/
 Meſtar Eric Erikin Poica/
 Joca Opis oli ofia ;
 Mieher ſe cuin ſelwäx nähtin/
 Cuningas Johald Adelix tehtiin.
 1594. Kirjoitti ſe caunin Kirjan/
 Sigis- Suomenkieliſen poſtillan.
 mun- Catechiſmujen/ ja muuta/
 dus. Joisa on waanha ja uutta.
 1588. Tain ajalla Kyrto Suomes/
 1603. Eickui liki joca Huones.
 1593. Turcu paloi Tupinensa/
 1600. Kircho tempi kelloinensa.
 Car. IX Nuja ſota ſitten oli.
 1597. Claus Skimming canſa cuoki/
 1599. Herttu Carlei turtin tuimax.
 Adellil monell ſutiax ſurmax.
 1601. Sitte haikia hallawuosi
 Tuotti monda Tuonen luoyi.

Jään Sulut weit Turun Sillan	1612.
Walke poltti Turun Einnan.	1614.
Pyrstö Ehti ilmenepi.	Gustavus 1618.
Auring armas pimenepi.	Adolphus. 1621.
Keisar alca Sazan Sodan/	1618.
Saatta monel Cuoleman cowan.	
Gösta Adolph woitti Rian/	1624.
Särri sielä Pryssein pian:	1626.
Waan jo ennen Wenäläisild/	
Saatti Rauhan alammaisill.	1611.
Mätäjärwi paloi Turus.	1624.
Pispan cuollost oldin surus.	1625,
Pispat wijsat wiiburis olit/	
Jotca Herias elit/cuolit:	
II. Mestar Eriek Härkäpää Suomest.	1578. 0- biit.
III. Mestar Oless Elimäest.	1627.
29. Turcun Ruokist Rothovius,	
Mestar Usacki Smolandus.	
Bro vlias/ taitawa Tawois/	
Dikia Opis/ selkiä Sanois/	
Joca Pispar luodun luotu/	
Pappeipaneman Suomen suotu.	
Sepä Suomest surun piti/	
Sitä kiriatoingin kätti.	
Corkian Schoulun/ Gymnasiumin,	1630.
Toimit Turcun tyllä caunin.	
Sitt Her Pietar Brahen awust/	Chri-
Droningin Christinan Arnost/	stina.
Academian Suomeen saatti/	1640.
Kirian Prantajan Turcun tuotti.	1642.

Ah min armast Isänmaata/
Sangen suloiſt Suomen Saarta!
Ei ſill' mennä Saxon weſill/
Doppi corte coton käſill/

1628. IV. Meſtar Niles Wihburijn wielä
Tuli Piſpar tain hällä.

1630. V. Mies wiſſas Meſtar Gabriel,
Oli ſitten Piſpana ſiel;
Turus toimell Zeinei opett/
Piſpan pian Ikäns lopett.

1641. VI. Meſtar Pietar Biugge jällen;
Piſpar pandu Maalle ſillen;
Herä hynwä Hämäläiſill/

1656. ob. Kelpais tai cans Carjalaiſill.

1630. Suuri Göſta Saraan ſaarui/

1632. Siellä suureſt Woitost caadui.

1629. Kutto Turus oli tuſtia.

1630. Surma Silmäin edes ſurtia.

1644. Juuti wiecas wielä ſodei

1645. Hädäs Riidan rieten ſowei.

1648. Jumal ſowinnon Saxast annoi/

Keiſar cowan Balan wannoi.

1949. Sitt oli callis Catowuoſi/

1650. Moni Näljän hädäs huuſi/

Mutt' tai Piſpa Birgerin Poica

Kirkoſi corjais joca aica/

Turun Kirton cauniſt cauniſt/

1644. Caton caiten Waſtell wahwiſt/

Hynwin eli/ hynwin opett/

Hynwäſt

Hytväst wäimein Jkän's lopett/	1652.
Quin tätä Suomi suurest suri/	
Annoi Jumal Armost juuri	
30. Doctor Estel Petreuxen/	1652.
Ruokis syndynen/suomen suosstunen	
Teineil Turus Ramatut pyhät/	1629.
Tai knll tutkei Kirjat hywät.	
Turculaisi Kirckoberzan /	1634.
Opett oikein monin ferran.	
Biblian Suomey tulkis Suomal/	1642.
Caikell hywät Herran Huonell.	
Andoi monda muuta prantijn/	
Toilla wirendens näntti.	
Ett näin Wirastans waarin piti/	
Sill oli Pispax tuleman witi.	
Olip oike Opettaja/	
Siwenden totuttaja.	
Ei se rämeill ränhaille/	
Eikä juopun Juomingeille.	
Christin igens waeldaan anda /	1655.
Orpanallens Eruunun canda.	Carol.
Paloi Turun isoi puoli/	Gust:
Jota monen Sydän cuoli.	1656.
Quin puoli toista Wuotta cului	
Pispan Hengi Rinnoist riutui/	1657.
Ah tät Aica / aica camall!	
Watwat monet monell tawall:	
Tautt tappa tattawat/	
Sota waltwutta waldiat:	1655.
Puolacat pustiät wäijy meitä/	1657.
Reisar/ wond muut autta heitä.	Wenä.

1656. Wendäinen wielä sitten/
 Läpi käy Maita läpimitten/
 Wiehet/ Waimot monell Murhall
 Suretta/ surmaa/ surkiall surmall.
 1657. Kutto Kuokis/ Suomes/ Resois/
 Kijas/ Karwas/ Wiburis/ Wiropis.
 1658. Juuti juonicas wielä soti/
 Wälis sopi/ wälis ort:
 1658. Hollandin hoila wedell/
 Ollet wara mennä Merell.
 Brandeburgi caitet canssa
 Ahkeroise Kuoki ansaan.
 Ah cuing saartan Saarta tätät/
 Mones palcas näky häätä.
 Sota surma / tauti tappa/
 Ket ei wäimein Känni nappa:
 Cuules cuiteng Suomiculda/
 Sanomat sanon/ muista mulda;
 Culki cuuluisa Cuningas /
 Kuokin crunattu Ruhtinas/
 Carl Gösta cannucainen/
 Sangar sangen woimallinen
 Pusti pusteit Puolacoita/
 Gumi Juutei juonicoita
 Hajott Hahdet Wihollisten
 Wieck ain wesill olewaisten/
 Toimit Turwan tuocalaisill
 Suomalaisill/ Carjalaisill/
 Tarcot caurwas Wendäiset/
 Hajott Häpiäll häynnlaiset.

Mut,

Mutta waipui wihmei walidia
Tsanmaan tai hntwá haldia/
Waldacunnan cocon cukui/
Göteborgijn/ cusa nuclui.

1660.

Tástá tuli Ruokalaisill/
Suru seká Suomalaisill/
Surkiast surit Sapolaiset/
Waihiast walitit Wirolaiset.
Rihtos cuirengin Jumalan/
Cunnia corkia Caickiwallan;
Joca Rihdoist Rauban saatti
Wiholliset caasi caicki.

Andoi Rauban joca culmald/
Usett Juutin Juonet julmat/
Suututti pojes Duolacat/
Wäsytiti wieckat Wenäláiset.

1660.

1661.

Rauba Maalla / Rauba Wesill
Meno hntwá cotton kásill.

Tuli wielä Herzan tuomast
31. Doctor Jöns Jumalan suomast/

Dispar walitt Waldialda/
Carl culuisald Curiin.

Taitawa tei Ruokalaisilist
Parhar arwatt Pappein parist/
Suotu Dispar Suomalaisill/
Pappein pääxi Pohjalaisill:
Nincuin enneng täällä ruttin/
Cuin Academia ahettin/

1640. Tanne tuli Professori/
1649. Täällä tehtiin Doctori/
- Ett oli wirjä wirasansa/
Corkeest oppen' opisansa
1649. Täällä kukuttiin cuuluisaan
Upsalan Academiaan,
1658. Siellä sijtt Pispaxi tehtiin/
Siellä jällens Suomeen sirtin.
1663. Waan cuin oppenuille Riita tuli/
Gonga Cuningastin cuuli.
- Pispa täällä pojes kukuttiin/
Saarnamiehet asetettin
Nääcaupungin Ruokin Kannall
Kirckoherroz Ridderholmall.
- Custa nytt culke cummingijn
Pispan Tilaan Linköpingijn.
1671. Sitt Superintendens Rikast /
1665. Tuli pispax hänen staas/
32. Doctor JOHAN GEZELIUS
Joca Opin ofian hnwäst ties
1640. Professor ennen cuuluisaan
oli Dorptin Academiaan,
1649. Sitte Scheden Ruokin Maal
Oli Kirckoherzan Tilall.
1660. Sitte Superintendens Rikcalaisill/
Nytt jäll pandu Suomalaisill
Seuracundia holhoman
Opill ofiall edes cakoman/

Caq cuinga wirjä Wirasans
Hurscas hntwisä Tawoisans
Kircoist/Schouluist murhen pitä/
Kirjoill' caunill auita nhtä/
Goita wirjäst prändät anda/
Lahjat hntwät meille canda.

Wielä Wihburisa oli

Pispan/ joca pian cuoli

1658.

VII. Mestar Niles Nycopenlis

Tai Professor Aboensis,

Hurscas ja hntwin oppenut

Kirjans kyll kstten lufenut.

Nytt jäll VIII. Mest. Pietar Bromius 1666.

Pappein seas pidet arwos.

SEKra hurscas hntwä Isä/

Armos heille luja lisä/

Että wirjät wirasansa

Nuhtettomat neuwoisansa

Laumas tääl caunist caizist

Difiäll tielle talutaisit;

Wahwist heit hurscaita holhoman/

Nurioita nuhteleman:

Warjel warast wainoitten/

Kirtwot kimbust kiuckuitten:

Engelleilläs heitä holhoel/

Könhä Ehristicundas suojel/

Ett pnhndes pnsntäisin/

Pahudest pois poiketaisin.

36

Iſä armias auta wield/
 Ulä könhild opus kiellä:
 Torju Taudit/ ſuiſta Sodat/
 Poifta pääldäm waarat cotwat
 Armos anna Lahjas laina/
 Meidän Cuningallem aina;
 Ett menesthis hyswis Tawois/
 Ja Cuningaliffis awuis

Carolus XI. na- CARL Cuningas caunucainen/
1114. 1655 Iſänmaan Iſänd ihanainen/
 Ukour/ Gloy hlimmäisill/
 Turwar/ Tuer alammaisill.

Laupias Iſä Herza hyswä
 Suo meil aina ſanas pnhä/
 Että Ruokis/ Wyburis/ Wirors/
 Suomes ſuures/ Kylis/ Kircois
 Olist oikiat Opettaiat/
 Opin oikian ſelittäjät.
 Pidä Diſpat Napit meille/
 Djendamas oikiall tielle/
 Joiden awull uſcon cautta/
 Jeſus täöld Taitwaſeen outta.
 Anna HERza Rauha caifille Maacunnille/
 Onni ja Terweys cullekin Säädylle.

LOPPU.